

مرکز نخبگان و استعداد‌های برتر

فرماندهی کل قوا
سازمان نیروهای مسلح
دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

سازمان بورس و اوراق بهادار
SECURITIES & EXCHANGE ORGANIZATION

مرکز نخبگان و استعداد‌های برتر نیروهای مسلح

گزارش خلاصه سیاستی

بررسی فرآیند نظارت بر کیفیت گزارش‌های صادره توسط حساب‌برسان در هیات نظارت بر
حسابداری شرکت‌های سهامی عام (PCAOB)

نام سازمان کاربر طرح:

سازمان بورس و اوراق بهادار (اداره نظارت بر حساب‌برسان معتمد و گزارشگری مالی)

نام مجری طرح:

محمدصادق شاه‌علی

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر سیدمصطفی علوی

بهار ۱۴۰۲

چکیده

نظارت بر کیفیت گزارشگری مالی به عنوان پیش‌نیاز برای عملکرد خوب در بازار سرمایه و اقتصاد می‌باشد و می‌تواند به عنوان ابزاری برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و تضاد نمایندگی در نظر گرفته شود. در همین راستا، پژوهش حاضر در صدد بررسی فرآیند نظارت بر کیفیت گزارش‌های صادره توسط حساب‌برسان در هیات نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام (PCAOB) است. هدف پژوهش حاضر، مطالعه تطبیقی فرآیندهای نظارت بر گزارشگری مالی در PCAOB و اداره نظارت بر حساب‌برسان معتمد و گزارشگری مالی سازمان بورس و اوراق بهادار است تا از این گذار بتوان ضمن شناسایی تفاوت‌ها و شباهت‌های موجود، راه‌کارهایی جهت تقویت نظارت بر کیفیت گزارشگری مالی در اداره نظارت بر حساب‌برسان معتمد پیشنهاد نمود. پژوهش از نظر هدف، کاربردی-توسعه‌ای و از نظر متدولوژی در زمره تحقیقات توصیفی-تحلیلی است. عمده داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز پژوهش با استفاده از روش کتابخانه‌ای و به طور خاص‌تر از طریق سندکاوی، فیش‌برداری، ترجمه متون تخصصی و آرای صادره توسط PCAOB و بیانیه‌های تفسیری صادره، سایر مقالات و کتب مشابه استخراج گردیده است. بر مبنای نتایج به دست آمده ابتدا مولفه‌های صحیح نظارت که شامل محیط نظارتی کارآمد، موسسات حسابرسی کارآمد، نظارت کارآمد، کنترل کیفیت کار موسسات حسابرسی، تعامل موثر و کارآمد با موسسات حسابرسی، سیستم ارزیابی (جرایم و ضمانت اجرایی اثربخش) و سیستم اطلاع‌رسانی کارآمد (گزارشگری) احصا گردید و در ادامه نتایج حاصل از بررسی دستورالعمل‌ها، قوانین و مقررات و نیز یافته‌های حاصل از بررسی‌های میدانی به عمل آمده از اداره نظارت بر حساب‌برسان معتمد و گزارشگری مالی در قالب چندین پیشنهاد اجرایی به سازمان بورس و اوراق بهادار ارائه گردیده است.

واژگان کلیدی: نظارت، کیفیت گزارشگری مالی، بازرسی، PCAOB، اداره نظارت بر حساب‌برسان معتمد و گزارشگری مالی.

۱. مقدمه

با توجه به سیاست سازمان بورس و اوراق بهادار در پیشگیری از تخلف و افزایش شفافیت، این وظیفه در حوزه گزارشگری مالی، به اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی محول شده تا با همکاری کمیته های تخصصی خود، اقدام به انتشار رهنمودهایی در خصوص مواردی که مستلزم توجه بیشتر توسط حسابرسان مستقل است، کنند. این رهنمودها با توجه به ایرادات مشاهده شده در گزارش های مالی بررسی شده تدوین می شود و هدف اصلی آن، پیشگیری از تخلفات، بهبود کیفیت گزارش های مالی، تبیین موضوعات تخصصی، آموزش و آگاهی بخشی به حسابرسان است. در حال حاضر رهنمودهایی (مثلا در خصوص معاملات با اشخاص وابسته، مسئولیت های حسابرس مستقل در برخورد با موارد تحریف در صورت های مالی و تقسیم سود موهوم و ...) تدوین و منتشر شده است که هر یک ضمن بسط موضوعات با استناد به استانداردهای حسابداری و حسابرسی و ضوابط مربوط، به تبیین موضوعات خاص و در صورت لزوم چگونگی برخورد مناسب حسابرس پرداخته است. با توجه به تغییرات روزافزون محیط کسب و کار، پیچیدگی مبادلات اقتصادی-مالی و افزوده شدن بر طیف ها و سلايق استفاده کنندگان از گزارش های مالی شرکت های سهامی عام، لازم است فرآیند نظارت بر حسابرسی شرکت های سهامی عام با سرعت بالاتری بهبود یابد. در همین راستا و نیز در جهت پرکردن خلا دانشی موجود در زمینه نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام، پژوهش حاضر در صدد است با بررسی فرآیند نظارت بر کیفیت گزارش های صادره توسط حسابرسان در هیات نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام (PCAOB)، به سازمان بورس و اوراق بهادار و به طور خاص «اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی» در دستیابی به اهداف مورد نظر کمک نموده و گامی هرچند اندک در جهت ارتقای کیفیت گزارشگری مالی و شفافیت در بازار سرمایه بردارد.

در کشورهای توسعه یافته یکی از شاخص های مهم اقتصادی، شاخص بازار سهام می باشد. به دلیل شفافیت و کارایی نسبی بازار سرمایه اطلاعات به صورت سریع در قیمت های سهام تاثیر می گذارد؛ اما در ایران کارایی و شفافیت بازار سرمایه در شکل بسیار قوی آن وجود ندارد. علیرغم این موضوع و همچنین عدم آشنایی بسیاری از افراد با سرمایه گذاری های مالی، در حال حاضر بازار بورس یکی از جذاب ترین سرمایه گذاری ها محسوب می شود و مطالعات مرتبط با آن می تواند در نهایت منجر به تخصیص بهینه منابع در اقتصاد کشور شود. انجام این پژوهش می تواند منجر به توسعه و ارتقای کیفیت و تنوع خدمات حسابرسی در بورس گردد. بررسی فرآیند نظارت بر کیفیت گزارش های صادره توسط حسابرسان در هیات نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام (PCAOB) کمک شایان توجهی به ارتقای شفافیت در بازار سرمایه و ارتقای کیفیت و قابلیت اتکای گزارش های حسابرسی می کند. بررسی مولفه های صحیح نظارت بر شیوه گزارشگری طبق فرآیند نظارت بر کیفیت

گزارش‌های صادره توسط حسابرسان در هیات نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام (PCAOB) می‌تواند به معاونت نظارت بر بورس‌ها و ناشران و به طور خاص اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی کمک کند ضمن آگاهی از نقاط قوت و ضعف و شکاف‌های موجود در رویه‌های نظارتی فعلی خود، با سرعت بیشتری به اهداف و برنامه‌های تدوین شده دست یابند. از دیدگاه نظری نیز تاکنون پژوهشی با این مضمون انجام نشده است و انجام این پژوهش می‌تواند افق‌های جدیدی را بر روی پژوهشگران و محققان علاقه‌مند در این حوزه بگشاید.

۲. بیان مساله

بحران‌های مالی چند دهه گذشته و ادامه آن تا کنون، هم در ایران و هم در خارج از ایران، ورشکسته شدن شرکت‌های بزرگی همچون انرون و ورلدکام و... را به همراه داشته و حرفه حسابداری و حسابرسی را در بهت و نگرانی فرو برده است. این در حالی است که رسالت حسابرسی مستقل، ایجاد اعتماد و آرامش خیال به استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی است و در واقع، به صورت‌های مالی اعتبار داده و برای استفاده‌کنندگان ارزش افزوده ایجاد می‌کند. پس این رسالت که دلیل وجودی کار و حرفه حسابرسان مستقل است، چرا به بیراهه رفته است؟ نهادهای حرفه‌ای بزرگ و رسمی دنیا برای بازیابی اعتماد از دست رفته و مشروعیت بخشیدن به حرفه و همچنین رهنمون ساختن حسابرسان و حرفه حسابرسی، اقدامات جدی به عمل آورده‌اند. برای نمونه، سال ۲۰۰۲ قانون ساربنز-اکسلی در آمریکا برای حمایت از کیفیت اطلاعات مالی و سروسامان بخشیدن به آن تدوین شد. در سایر کشورها نیز در همین رابطه اقدامات جدی صورت گرفت. برای مثال، طی دهه اخیر در انگلستان تحولاتی در زمینه حاکمیت شرکتی به وجود آمد و تلاش‌های فراوانی برای شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر کیفیت حسابرسی انجام گرفت. در سال ۲۰۰۷ کمیته مشورتی حرفه حسابرسی در ایالات متحده به منظور مشورت دهی به اداره خزانه داری این کشور در خصوص حرفه حسابرسی تأسیس شد. در همین راستا، پس از رسوایی‌های مالی آغاز هزاره سوم که در سال ۲۰۰۲ منجر به تصویب قانون ساربنز-اکسلی در کنگره آمریکا شد، به موجب بخش ۱۰۱ این قانون، هیات نظارت بر حسابداری شرکت‌های عام از سوی کنگره آمریکا راه‌اندازی شد. این نخستین بار در تاریخ حسابرسی آمریکا بود که حسابرسان تحت نظارت بیرونی و مستقل قرار می‌گرفتند. هدف هیات نظارت بر حسابداری شرکت‌های عام حفاظت از منافع سرمایه‌گذاران و منافع عمومی از راه تهیه گزارش‌های حسابرسی منصفانه و مستقل است.

در واقع، تشکیل هیات نوعی نظارت جداگانه از بیرون و مستقل بر حسابرسان شرکت‌های سهامی عام در ایالات متحده است که در کنار وظیفه نظارت، مسئولیت بازنگری و تدوین استانداردهای حسابرسی را نیز به عهده دارد. محافظت بیشتر از منافع سرمایه‌گذاران از راه تقویت الزامات حسابرسی و به کارگیری رویکردهای یکنواخت‌تر مبتنی بر ریسک به عرصه‌هایی از حسابرسی که مطرح‌تر است و اهمیت بیشتری دارد و به روزرسانی

استانداردها با توجه به پیشرفت های اخیر، از مهم ترین اقدامات هیات در سال های اخیر است. در کشور ایران نیز در راستای حمایت از حقوق و منافع سرمایه گذاران، ساماندهی و توسعه بازار اوراق بهادار و نظارت عالیه با هدف اتخاذ تدابیر لازم جهت پیشگیری از وقوع تخلفات در بازار اوراق بهادار، اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی جهت نظارت بر موسسات حسابرسی معتمد و ارتقای گزارشگری مالی در سطح بازار سرمایه کشور تشکیل و راه اندازی شده است. ارتقای شفافیت اطلاعاتی ناشران اوراق بهادار از طریق تدوین الزامات گزارشگری مالی و اتخاذ تدابیر لازم جهت پیشگیری از وقوع تخلفات در حوزه حسابرسان و حمایت از حقوق و منافع سرمایه گذاران در این حوزه از مهمترین رسالت های اداره نظرات بر حسابرسان معتمد است.

باتوجه به تغییرات روزافزون محیط کسب و کار، پیچیدگی مبادلات اقتصادی-مالی و افزوده شدن بر طیف ها و سلاقی استفاده کنندگان از گزارش های مالی شرکت های سهامی عام، لازم است فرآیند نظارت بر حسابرسی شرکت های سهامی عام با سرعت بالاتری بهبود یابد. در همین راستا و نیز در جهت پرکردن خلا دانشی موجود در زمینه نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام، پژوهش حاضر در صدد است با بررسی فرآیند نظارت بر کیفیت گزارش های صادره توسط حسابرسان در هیئت نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام (PCAOB)، به سازمان بورس و اوراق بهادار و به طور خاص «اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی» در دستیابی به اهداف مورد نظر کمک نموده و گامی هرچند اندک در جهت ارتقای کیفیت گزارشگری مالی و شفافیت در بازار سرمایه بردارد.

۳. مبانی نظری و پیشینه

با اعلام قانون ساربنز-اکسلی (SOX یا the Act) در سال ۲۰۰۲ هیات نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام (PCAOB)^۲ ناظر حرفه حسابرسی شرکت های سهامی عام در آمریکا شد (ریلی^۳ و همکاران، ۲۰۰۸). یکی از وظایف هیئت نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی انجام بازرسی از موسسات حسابرسی می باشد که حسابرسی شرکت های سهامی عام را انجام می دهند بنابراین جایگزین سیستم خود نظارتی بررسی همپیشگان^۴ که قبلاً در کار بوده است، می شود. بازرسی هیئت نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام بخاطر ماهیت مستقل بازرسی در مقایسه با بازیابی کنندگان از همکاران که اغلب سایر موسسات حسابرسی بودند، به طور بالقوه اساساً سیستم بهتری است. از آنجایی که بازرسان نمی توانند اخیراً روابطی با موسسات حسابرسی داشته باشند، یک موازنه ذاتی تخصص و استقلال وجود دارد. این قانون نیز شرط می کند که

^۱The Sarbanes Oxley Act

^۲Public companies accounting oversight board

^۳Reily

^۴Peer review

حسابرسان شرکت هایی که در بورس آمریکا فهرست می شوند لازم است تا در هیئت نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام ثبت نام شوند. این الزام مشمول حسابرسان هر دو شرکت های داخلی و غیرآمریکایی می شود و همچنین حسابرسان بین المللی را پوشش می دهد که بخش خارج از کشور کسب و کار شرکت های آمریکایی را حسابرسی می کنند که مهم و قابل توجه است. بررسی همپیشگان فقط موسسات حسابرسی داخلی را پوشش می دهد. بازرسی موسسات حسابرسی داخلی در ۲۰۰۳ آغاز شد و بازرسی های بین المللی در ۲۰۰۵ شروع شد. بازرسی حسابرسانی که هر ساله بیش از ۱۰۰ شرکت سهامی عام را حسابرسی می کنند به طور سالانه انجام می شود و مابقی حسابرسان شرکت های سهامی عام هر سه سال یکبار صورت می گیرد. ویژگی های اصلی بازرسی عبارتند از: (۱) انتخاب مبتنی بر ریسک و نمونه گیری تصادفی (۲) رویکرد بالا به پایین (۳) بررسی نمونه ای (۴) مصاحبه با روسای کمیته حسابرسی (۵) ارائه گزارش نهایی به موسسه و دریافت پاسخ از موسسه در صورت نیاز (۶) افشای گزارش عمومی در سایت (۷) افشای گزارش غیر عمومی در سایت اگر شرکت حسابرسی اصلاح نشود، یا برنامه هایی برای رفع نقصان های مشاهده شده در ۱۲ ماه گذشته گزارش ارائه ندهد، (ریلی و همکاران، ۲۰۰۸). همان سیاست تکرار برای بازرسی ها، برای بازرسی های بین المللی بکارگرفته می شود. برخی از این بازرسی های بین المللی به صورت مشترک با ناظران خارج از هیئت یا به تنهایی توسط بازرسان هیئت نظارت بر حسابداری شرکت های عام انجام می شود. تعداد گزارش های بازرسی هیئت نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام تا تاریخ ۳۱ مارس ۲۰۲۳ مجموعاً بالغ بر ۳۷۴۴ گزارش بوده که ۳۳۰ گزارش شامل نقد کنترل کیفیت بوده است. (PCAOB، ۲۰۲۳).

هیات نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام اخیراً شاخص هایی اتخاذ کرد تا بازرسی ها را تبدیل به شرطی برای ثبت نام آتی حسابرسان بین المللی کند تا کشورهای مخالف را برای گرفتن مجوز بازرسی تحت فشار قرار دهد (PCAOB، ۲۰۱۰). بعلاوه، هیات نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام و کشورهای اتحادیه اروپا که مجوز نمی دهند، به حل اختلافات شان نزدیکتر می شوند. این امر با تصویب قانون داد فرانک^۱ در سال ۲۰۱۰ تسهیل شد، که موانع قانونی را برطرف کرد که قبلاً مقیاس بازرسی ناظر بین المللی حسابرس آمریکایی شرکت های مستقر در آمریکا که در کشور دیگر فهرست می شوند را محدود می کردند (PCAOB، ۲۰۱۱). با این حال، همچنان مشخص نیست که آیا بازرسی های هیات نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام برای اکثر کشورهای اتحادیه اروپا روتین خواهد بود یا اینکه با مشارکت هیات نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام در انتخاب بازرسی های خاص و جزئیات آن، اعتماد بیشتری به بازرسی ناظر خارجی وجود خواهد داشت یا خیر. تا سه ماهه دوم ۲۰۱۱، چین برجسته ترین مقاومت در برابر تلاش های هیات نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام جهت دستیابی به مجوز برای بازرسی حسابرسان بین المللی بود.

¹Dodd Frank

کارسلو و همکاران (۲۰۱۱) مقاله ای پیرامون تاثیر بازرسی های صورت گرفته توسط PCAOB بر کیفیت خدمات حسابرسی در موسسات Big4 منتشر کردند. در این پژوهش برای سنجش کیفیت خدمات حسابرسی موسسات Big4 از شاخص تغییر در ارقام تعهدی غیرعادی در دوره های مالی پس از بازرسی توسط PCAOB استفاده شده بود. طبق یافته های پژوهش، ارقام تعهدی غیرعادی در شرکتهای تحت بررسی، در سال های اول و دوم پس از بازرسی توسط PCAOB کاهش قابل ملاحظه و معنی داری داشته است. بنابراین بین بازرسی های صورت گرفته توسط PCAOB و کیفیت خدمات حسابرسی موسسات Big4 رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. فانگ و همکاران (۲۰۱۷) پژوهشی پیرامون تاثیر شاخص های نظارتی PCAOB در کشورهای خارج از ایالات متحده صورت دادند. جامعه آماری این تحقیق متشکل از ۵۵ کشور و روش مورد استفاده، همبستگی بین استانداردها و شاخص های PCAOB و بهبود کیفیت حسابرسی در کشورهای خارج از ایالات متحده است. نتایج این تحقیق نشان داد، استفاده از برنامه بین المللی بازرسی PCAOB موجب تقویت و بهبود کیفیت حسابرسی در کشورهای خارج از ایالات متحده شده است. دیفاند و دلوکس (۲۰۱۷) پژوهشی با هدف تاثیر بازرسی های PCAOB بر کیفیت حسابرسی کنترل های داخلی صورت دادند. در این پژوهش تغییرات مقطعی و سریالی در محتوای گزارش های بازرسی PCAOB با کنترل اثرات ثابت موسسات حسابرسی و دوره های زمانی، مورد بررسی گرفت. بر اساس نتایج به دست آمده از پژوهش، بازرسی های صورت گرفته توسط PCAOB فعالیت حسابرسان در جهت رفع و رجوع قصور در حسابرسی کنترل های داخلی را سرعت می بخشد و اینگونه موجب بهبود کیفیت حسابرسی کنترل های داخلی می شود.

۴. روش شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی-توسعه ای و از نظر متدولوژی در زمره پژوهشات توصیفی-تحلیلی (مقایسه ای) است. از آنجا که قرار است از نتایج این پژوهش برای تقویت و بهبود فرآیندها و شیوه های نظارت بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت های پذیرفته شده در بازار سرمایه استفاده شود، کاربردی و از آنجاکه در راستای فعالیت ها و اقدامات صورت گرفته توسط سازمان بورس و اوراق بهادار و بطور خاص اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی انجام می شود، از نوع توسعه ای است. باتوجه به ماهیت پژوهش، رویکرد یا استدلال مورد استفاده پژوهش از نوع ترکیبی (استفهامی) است. در بخش شناسایی و بررسی مولفه های صحیح نظارت بر گزارشگری مالی از رویکرد استقرایی و در بخش ارائه راهکارهای اصلاحی پیشنهادی، از رویکرد قیاسی استفاده می شود. استراتژی غالب مورد استفاده در پژوهش از نوع مطالعات کتابخانه ای (Archival) است و عمده داده ها و اطلاعات مورد نظر پژوهش نیز با استفاده از روش کتابخانه ای و به طور خاص تر از طریق سندکاوی، فیش برداری، ترجمه متون تخصصی و آرای صادره توسط PCAOB و بیانیه های تفسیری صادره توسط این موسسات، سایر مقالات و کتب مشابه استخراج می شود. به منظور بررسی تفاوت ها و شباهت های

فرآیند فعلی نظارت بر گزارشگری مالی در اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی سازمان بورس و اوراق بهادار با فرآیندهای PCAOB، مصاحبه‌ای با کارشناسان سازمان بورس و استاد راهنما ترتیب داده شده و نتایج به دست آمده در کنار دستورالعمل‌های سازمان، قانون بازار و ... تجزیه و تحلیل شده است. روش مورد استفاده در تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات پژوهش، روش تحلیل تفسیری (برای مطالعات کتابخانه‌ای) با هدف ارائه راهکارهای پیشنهادی تقویت و بهبود فرآیندها و شیوه‌های نظارت بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های سهامی عام است. باتوجه به ماهیت توصیفی پژوهش و اینکه عمده اطلاعات پژوهش از طریق سندکاوی و ترجمه متون و آرای صادره توسط PCAOB حاصل می‌گردد، استفاده از روش‌های پارامتریک (کمی) برای این پژوهش مناسب نیست.

۵. نتایج

هدف هر پژوهشی دستیابی به نتایجی است که از طریق آن بتوان به اهداف مشخصی دست یافت و شالوده‌ای برای سایر پژوهش‌ها فراهم نمود. بنابراین در پایان هر فعالیت پژوهشی، محقق پس جمع‌آوری مطالب و تجزیه و تحلیل به ارائه نتایج می‌پردازد تا از طریق آن بتوان به اهداف تعیین شده در پژوهش دست یافت. در واقع یکی از قسمت‌های مهم پژوهش که می‌تواند راهی برای تبدیل نظریات به عمل برای موفقیت در آینده باشد، نتیجه‌گیری‌های صحیح و پیشنهادهاى مربوط و مناسب است. ارائه نتایجی که براساس تحلیل‌های صحیح باشد، می‌تواند به بهبود شرایط در زمینه مورد بررسی منجر شود پس از رسوایی‌های مالی آغاز هزاره سوم که در سال ۲۰۰۲ منجر به تصویب قانون ساربنز-اکسلی در کنگره آمریکا شد، به موجب بخش ۱۰۱ این قانون، هیئت نظارت بر حسابداری شرکت‌های عام از سوی کنگره آمریکا راه‌اندازی شد. این نخستین بار در تاریخ حسابرسی آمریکا بود که حسابرسان تحت نظارت بیرونی و مستقل قرار می‌گرفتند. هدف PCAOB حفاظت از منافع سرمایه‌گذاران و منافع عمومی از راه تهیه گزارش‌های حسابرسی اطلاعات‌مند، منصفانه و مستقل است.

در واقع، تشکیل هیئت نوعی نظارت جداگانه از بیرون و مستقل بر حسابرسان شرکت‌های سهامی عام در ایالات متحده است که در کنار وظیفه نظارت، مسئولیت بازنگری و تدوین استانداردهای حسابرسی را نیز به عهده دارد. محافظت بیشتر از منافع سرمایه‌گذاران از راه تقویت الزامات حسابرسی و به کارگیری رویکردهای یکنواخت‌تر مبتنی بر ریسک به عرصه‌هایی از حسابرسی که مطرح‌تر است و اهمیت بیشتری دارد و به روزرسانی استانداردها با توجه به پیشرفت‌های اخیر، از مهم‌ترین اقدامات هیئت در سال‌های اخیر است. در کشور ایران نیز در راستای حمایت از حقوق و منافع سرمایه‌گذاران، ساماندهی و توسعه بازار اوراق بهادار و نظارت عالیه با

هدف اتخاذ تدابیر لازم جهت پیشگیری از وقوع تخلفات در بازار اوراق بهادار، اداره نظارت بر حساب‌برسان معتمد و گزارشگری مالی جهت نظارت بر موسسات حسابرسی معتمد و ارتقای گزارشگری مالی در سطح بازار سرمایه کشور تشکیل و راه‌اندازی شده است. هدف این پژوهش بررسی فرآیندهای نظارت بر کیفیت گزارش‌های صادره توسط حساب‌برسان در هیئت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام (PCAOB) و مقایسه آن با رویکردهای مورد استفاده اداره نظارت بر حساب‌برسان معتمد است تا از این گذار بتوان پیشنهاداتی در جهت بهبود سازو کارهای فعلی اداره نظارت ارائه داد. در فصل قبل، سازوکارها و فرآیندهای نظارتی مورد استفاده توسط PCAOB و اداره نظارت بر حساب‌برسان معتمد با رویکرد تطبیقی مورد مذاقه قرار گرفت و نتایج قابل تاملی به دست آمد. این نتایج در قالب پاسخگویی به پرسش‌های زیر (که بدیل اهداف پژوهش هستند) قابل بررسی است:

- مولفه‌های صحیح نظارت بر شیوه گزارشگری طبق فرآیند نظارت بر کیفیت گزارش‌های صادره توسط حساب‌برسان در هیئت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام (PCAOB) کدام است؟

بر اساس نتایج به دست آمده، گزارشگری مالی فقط یک محصول نهایی نیست، بلکه فرایندی متشکل از چند جزء است که عوامل زیادی می‌تواند بر آن تاثیر گذاشته و همین‌طور خود نیز بر عوامل مختلفی تاثیر بگذارد. با توجه به اینکه کیفیت گزارشگری مالی تاثیر با اهمیتی بر بازارهای سرمایه دارد و بر نحوه تصمیم‌گیری کاربران گزارش‌های مالی اثر می‌گذارد فلذا کشف و شناسایی صحیح عوامل تاثیرگذار بر کیفیت گزارشگری مالی از دیدگاه گروه‌های مختلف، می‌تواند گزارش‌های مالی را به عنوان یک منبع مهم اطلاعاتی قابل اتکا برای استفاده‌کنندگان تبدیل کند. طبق نتایج به دست آمده و بررسی‌های صورت گرفته، محیط نظارتی کارآمد، موسسات حسابرسی کارآمد، نظارت (ساختار نظارتی) کارآمد، کنترل کیفیت، تعامل موثر و کارآمد با موسسات حسابرسی و آموزش، سیستم ارزیابی (جرایم و ضمانت اجرای اثربخش) و سیستم اطلاع رسانی کارآمد، مولفه‌های صحیح نظارت بر شیوه گزارشگری طبق فرآیند نظارت بر کیفیت گزارشگری صادره توسط (PCAOB) است. لازم به ذکر است این مولفه‌ها به طور صریح و مستقیم در دستورالعمل‌ها و مقررات موضوع فعالیت PCAOB مورد اشاره قرار نگرفته و صرفاً نتیجه‌ای است که محقق در خلال بررسی گزارش‌های بازرسی، آرای انضباطی، قوانین و مقررات و دستورالعمل‌های اجرایی و تجزیه و تحلیل آنها احصاء نموده است.

- تفاوت‌ها و شباهت‌های گزارشگری مالی شرکت‌های سهامی عام در اداره نظارت بر حساب‌برسان معتمد و گزارشگری مالی سازمان بورس و اوراق بهادار در مقایسه با فرآیند نظارت بر کیفیت گزارش‌های صادره توسط حساب‌برسان در هیئت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام (PCAOB) کدامند؟

هرچند از نظر پیشینه شکل‌گیری هر دو نهاد نظارتی PCAOB و اداره نظارت بر حساب‌برسان معتمد از سبقه یکسانی (با حدوداً چهار سال فاصله زمانی) برخوردارند، اما تفاوت‌های از نظر ساختار و فرآیندهای نظارتی دارند

که در فصل قبل به آن پرداخته شد. با توجه به مقایسه شکل گرفته، در این بخش، نقاط قوت و ضعف حاصل از مقایسه فرآیندهای نظارتی مورد استفاده اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی بورس و اوراق بهادار با فرآیندهای نظارتی مورد استفاده در PCAOB با توجه به مولفه‌های صحیح نظارت بر گزارشگری مالی (مدنظر PCAOB) ارائه شده است. از نظر ساز و کار پذیرش موسسات حسابرسی، رویکرد اداره نظارت بر حسابرسان معتمد نسبت به PCAOB با تفصیل بیشتری در متن دستورالعمل‌های مربوطه ارائه است. فصل دوم دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد به طور کامل شرایط و معیارهای عضویت موسسات حسابرسی معتمد را ارائه نموده است؛ در حالیکه چنین شرایطی در خصوص PCAOB وجود ندارد. نقطه قوت دیگر در این خصوص عدم دریافت هزینه ثبت نام و حق عضویت است. در حالیکه درخواست عضویت و تداوم عضویت در PCAOB برای موسسات حسابرسی هزینه‌هایی (بسته به تعداد مشتری و اندازه موسسه حسابرسی) در قالب هزینه ثبت نام و حق عضویت سالیانه به همراه دارد، پذیرش موسسات حسابرسی در اداره نظارت بر حسابرسان معتمد هزینه خاصی به همراه ندارد. فرآیند عضویت کوتاه‌تر است. در سازمان بورس و اوراق بهادار نهایتاً ۳۵ روز و در PCAOB نهایتاً ۴۵ روز. از نظر ساختار تشکیلاتی، PCAOB یک نهاد غیرانتفاعی زیر نظر کنگره (قوه مقننه) ایالات متحده است که تحت نظارت کمیسیون بورس اوراق بهادار ایالات متحده فعالیت می‌کند و این در حالیست که اداره نظارت بر حسابرسان معتمد زیر نظر سازمان بورس و اوراق بهادار است و اعضای موثر آن با دخالت مستقیم هیئت مدیره سازمان بورس انتخاب می‌شوند. بنابراین نقش اداره نظارت بر حسابرسان معتمد به نوعی یک نقش اجرایی است. آرای انضباطی صادره شامل طیف وسیعی از تذکر و اخطار گرفته تا حذف از لیست حسابرسان معتمد برای مدت بیش از یکسال باشد. و این در حالی است که PCAOB از جرایم نقدی نیز برای شرکای موسسه (تا سقف ۷۵۰ هزار دلار) و خود موسسات حسابرسی (تا سقف ۱۵ میلیون دلار) استفاده می‌کند که قدرت بازدارندگی بالاتری دارند.

- بررسی پرونده‌های حسابرسی شرکت‌ها توسط PCAOB چگونه انجام می‌شود و چه تفاوت/تفاوت‌هایی با شیوه نظارت

بر گزارشگری مالی در اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی در سازمان بورس و اوراق بهادار دارد؟

PCAOB طبق قانون ملزم است بازرسی‌های خود را به صورت سالانه صورت دهد. نحوه انتخاب موسسات مورد نظر برای بازرسی اینگونه است که بازرسی باید برای موسساتی که گزارش‌های خود را به طور منظم برای بیش از ۱۰۰ واحد گزارشگر صادر می‌کنند به طور سالانه انجام شود. موسسات حسابرسی که گزارش‌های حسابرسی خود را برای کمتر از ۱۰۰ واحد گزارشگر صادر می‌کنند نیز باید حداقل هر سه سال یکبار بازرسی شوند. بنابراین در یک دوره زمانی سه ساله با هدف حمایت و صیانت از حقوق سهامداران، هر موسسه حسابرسی حداقل یکبار مورد بازرسی قرار می‌گیرد و در صورتی که موسسه مورد نظر بیش از ۱۰۰ واحد گزارشگر را حسابرسی کند باید به صورت سالانه بازرسی شود. از این رو عواملی نظیر حسن شهرت،

سوابق موسسات، اطلاع رسانی توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی و ... در انتخاب/عدم انتخاب پرونده حسابرسی تاثیر ندارند و صرفاً می توانند زمان انتخاب پرونده را جلو یا به تعویق بیندازند.

PCAOB و حوزه های بازرسی را که بررسی خواهد کرد انتخاب می کند. موسسه یا موسسات بازرسی شده هیچ فرصتی برای محدود کردن یا تأثیرگذاری بر انتخاب های **PCAOB** ندارد. در انتخاب حسابرسی ناشر برای بررسی، هیئت عموماً از هر دو روش انتخاب مبتنی بر ریسک و روش نمونه گیری تصادفی استفاده می کند و عموماً توجه خود را بر حوزه های حسابرسی متمرکز می کند که دارای پیچیدگی بیشتر و خطر تحریف بالاتری برای صورت های مالی ناشر به همراه دارند. **PCAOB** عموماً نمونه هایی را انتخاب می کند که با تازگی توسط موسسه حسابرسی انجام شده باشد و در صورتی که موسسه مورد نظر گزارش حسابرسی تازه یا جدیدی منتشر ننموده باشد، ممکن است نمونه مورد نظر از سال های قبل نیز انتخاب شود. در مورد موسسات حسابرسی بزرگ، **PCAOB** یک رویکرد مبتنی بر ریسک را جهت انتخاب قراردادهای حسابرسی و بررسی آنها در پیش می گیرد. در نتیجه بازرسی ها شامل انتخاب تصادفی و یا یک نمونه از کارهای شرکت های سهامی که حسابرسی آنها توسط موسسه صورت گرفته، می شود. **PCAOB** برای شناسایی و مشخص کردن پرونده های حسابرسی ای که موارد سخت و پیچیده ای دارند، از ابزارهای مختلفی استفاده می کند. این عوامل شامل موارد ریسک ماهیت شرکت، نقش شرکت در بازارهای پویا و سایر عوامل موثر، نظیر نوع و اندازه شرکت سهامی عام که موسسه حسابرسی با آن قرارداد دارد می باشد، همچنین نتایج بازرسی های قبلی و یافته های کسب شده از مدیریت ریسک داخلی و فرآیندهای بازرسی در فرآیند انتخاب پرونده های مورد بررسی، سهم مهمی دارند. همچنین بازرسین **PCAOB** کارها و تاریخچه بازرسی های سایر شرکایی که شرکت های سهامی را حسابرسی کرده اند را نیز مورد توجه قرار می دهند. در مورد موسساتی که تعداد قراردادهای کمتری با شرکت های سهامی دارند، **PCAOB** معمولاً در زمان بررسی تمام پرونده های حسابرسی آنها را مورد بازرسی قرار می دهند و یا اینکه پرونده حسابرسی آن دسته از شرکت هایی را که بیشترین سهم بازار سرمایه را دارند، مورد توجه بیشتری قرار می دهند. در ضمن اگر موسسه حسابرسی کوچک چندین شریک داشته باشد که در حسابرسی های شرکت های سهامی حضور داشته اند، **PCAOB** تلاش میکند تا در زمان بازرسی، حداقل یک کار حسابرسی انجام شده توسط هر یک از شرکاء را مورد بازرسی قرار دهند. همچنین باید در نظر داشت که بازرسین **PCAOB** ریسک حسابرسی در انتخاب فعالیتهای موسسات حسابرسی کوچک را نیز مدنظر قرار میدهند. برای نمونه چنانچه یک موسسه حسابرسی کوچک واقع در آمریکا حسابرسی شرکتی را انجام می دهد که در خارج از آمریکا است و نیازمند این است که زبان آن کشور و فعالیت های تجاری محلی آن کشور را بداند، احتمال اینکه این قرارداد از سوی **PCAOB** مورد بررسی قرار بگیرد بسیار زیاد است. کاربرگهای حسابرسی از اهمیت ویژه ای در بازرسی برخوردار هستند. طبق استانداردهای **PCAOB** کاربرگهای حسابرسی باید به گونه ای

باشند که یک حسابرس با تجربه که در عملیات حسابرسی آن شرکت دخیل نبوده است بتواند با استفاده از آن کاربرگها ماهیت، زمان، حجم و نتایج عملیاتی انجام شده را درک نماید و نهایتاً نتیجه گیری لازم را از آن بنماید. در دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار ایران و نیز دستورالعمل اجرایی کمیته پذیرش و نظارت بر حسابرسان معتمد ساز و کار مشخصی برای نحوه انتخاب پرونده‌های حسابرسی جهت بررسی و نظارت ارائه نشده است. بر اساس ماده ۱۱ دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد، کمیته پذیرش و نظارت مجاز است به منظور حصول اطمینان از احراز شرایط مورد نظر در این دستورالعمل توسط مؤسسات حسابرسی متقاضی پذیرش و حفظ شرایط مذکور پس از پذیرش توسط مؤسسات حسابرسی معتمد و همچنین حصول اطمینان از رعایت مقررات سازمان، با مؤسسات حسابرسی و جامعه مکاتبه و از آنها اطلاعات، اسناد و مدارک درخواست نماید. سازمان می‌تواند در صورت لزوم، در چارچوب موارد فوق راساً یا از طریق کار گروه کنترل کیفیت جامعه به محل مؤسسات حسابرسی مراجعه و از آنها بازرسی کند.

– نحوه دادن آرای انضباطی توسط PCAOB چگونه انجام می‌شود و چه تفاوت/تفاوت‌هایی با شیوه نظارت بر گزارشگری مالی در اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی در سازمان بورس و اوراق بهادار دارد؟

همانطور که عنوان شد، یکی از مولفه‌های نظارت بر کیفیت گزارشگری مالی، ضمانت اجرای مکانیزم‌های نظارتی است. ضمانت اجرای دستورالعمل‌ها و رهنمودهای کنترل کیفی، اخلاق و رفتار حرفه‌ای و استقلال شامل موارد متعددی است. در صورت مشاهده تخلفات، PCAOB ممکن است محکومیت‌هایی از جمله تعلیق، مجازات‌های پولی و محدودیت‌هایی در مورد توانایی یک موسسه حسابرسی یا یک فرد برای حسابرسی شرکت‌های سهامی عام اعمال کند. پس از خاتمه فرآیند بازرسی و صدور گزارش، PCAOB آرای انضباطی را نیز صادر می‌نماید. شدت و میزان بازدارندگی آرای صادره به همکاری موسسه در رفع ابهامات بازرسان PCAOB بستگی دارد. هرچند بررسی‌های صورت گرفته از دستورالعمل‌ها و قوانین و مقررات و رویه‌های جاری PCAOB اطلاعاتی از نحوه صدور آرای انضباطی به دست نمی‌دهد، اما بررسی ساختار آرای انضباطی صادره نشان می‌دهد این آرا دارای طیف وسیعی هستند. معمولاً در مواقعی که ابهامات قابل ملاحظه‌ای در خصوص کیفیت حسابرسی وجود نداشته باشد، از آرای خفیف مانند توبیخ شخص یا موسسه حسابرسی، الزام به آموزش حرفه‌ای اضافی و برگزاری دوره‌های آموزشی برای کارکنان و یا تعلیق موقت استفاده می‌شود. اما هرچه میزان کیفیت کار مؤسسات حسابرسی پایینتر باشد، آرای انضباطی نیز شدیدتر می‌شود.

طبق دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار، کمیته پذیرش و نظارت بر مؤسسات حسابرسی معتمد، به منظور حمایت از منافع سرمایه‌گذاران با توجه به نقش مهم حسابرسان در شفافیت اطلاعاتی، بر حسابرسان معتمد نظارت می‌کند. در این خصوص گزارش‌های صادره توسط حسابرسان در کمیته مذکور، به طور مستقل، مورد بررسی قرار می‌گیرد که نتیجه آن صدور آرای انضباطی برای موارد تخلفات

صورت گرفته در حسابرسی شرکت‌های تحت نظارت است. فصل ششم دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار (ماده ۱۶ و تبصره های آن) مترتب بر ضمانت‌های اجرایی و آرای صادره اداره نظارت بر حسابرسی معتمد است. مؤسسات حسابرسی معتمد در صورت عدم رعایت مفاد این دستورالعمل و سایر ضوابط و مقررات حاکم بر فعالیت آنها، به پیشنهاد کمیته و بر اساس موارد پیش‌بینی شده با تایید سازمان مشمول اقداماتی به شرح زیر خواهند بود:

۱. تذکر با درج در پرونده
 ۲. اخطار با درج در پرونده
 ۳. عدم پذیرش کار و قرارداد جدید
 ۴. عدم امکان تصدی سمت شریک و مدیر در مؤسسات حسابرسی معتمد تا یکسال
 ۵. عدم امکان تصدی سمت شریک و مدیر در مؤسسات حسابرسی معتمد برای بیش از یکسال
 ۶. حذف از فهرست مؤسسات حسابرسی معتمد تا مدت یکسال
 ۷. حذف از فهرست مؤسسات حسابرسی معتمد برای بیش از یکسال
- اقدامات انضباطی سایر مراجع ذیصلاح از جمله جامعه، مانع از اجرای اقدامات مقرر در این ماده نمی‌شود. آرای انضباطی ردیف‌های ۱ و ۲ این ماده، علاوه بر موسسه، به شرکای متخلف نیز تسری یافته و در سوابق آنها درج می‌گردد. آرای انضباطی صادره حسب مورد به نحو مقتضی از طریق سایت رسمی سازمان به اطلاع عموم می‌رسد. شرکای مؤسسات حسابرسی که به دلیل کیفیت گزارش‌ها طبق ردیف ۷ این ماده از فهرست مؤسسات حسابرسی معتمد حذف شده‌اند نمی‌توانند تا سپری شدن حداقل ۲ سال از تاریخ حذف، به عنوان شریک در مؤسسات معتمد سازمان فعالیت نمایند.

-دسته بندی آرای صادره توسط PCAOB به چه صورت است؟

بر اساس قسمت ۴ بند ۱۰۵ قانون ساربنز-اکسلی در صورت تخلفی از قوانین و مقررات SEC، ساربنز-اکسلی، PCAOB و استانداردهای حرفه ای از سوی مؤسسات حسابرسی و یا اشخاص مرتبط با آن‌ها جرایم زیر در نظر گرفته می‌شود:

- تعلیق موقت یا دائم از عضویت در PCAOB
- تعلیق موقت یا دائم شخص از عضویت در مؤسسات حسابرسی عضو PCAOB
- ایجاد محدودیت دائم یا موقت در عملیات موسسه حسابرسی یا شخص
- توبیخ

- الزام به آموزش حرفه ای اضافی

- جرایم پولی برای اشخاص حقیقی تا سقف ۱۰۰ هزار دلار و در برخی از موارد تا سقف ۷۵۰ هزار دلار

- جرایم پولی برای موسسه تا سقف ۲ میلیون دلار و در برخی از موارد تا سقف ۱۵ میلیون دلار

۶. پیشنهادها

باتوجه به نقش و مأموریت اداره نظارت بر حسابرسان معتمد در حفاظت و صیانت از منافع سهامداران و در راستای تقویت کیفیت گزارشگری مالی از طریق نظارت صحیح بر کیفیت کار موسسات حسابرسی، پیشنهاد می شود اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی، مسئولیت تدوین استانداردهای حسابرسی را با مشورت جامعه حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی به صورت مستقل برعهده بگیرد. پیشنهاد می شود در راستای تقویت و تسریع عضویت موسسات حسابرسی در فهرست موسسات حسابرسی معتمد، ساز و کاری تعبیه شود که موسسات حسابرسی بتوانند ظرف مدت کوتاه تر به عضویت درآیند. مکاتبه مستقیم با کمیته (به جای سازمان) در این زمینه می تواند راهگشا باشد. پیشنهاد می شود اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی رویکرد یکسان و یکنواختی در خصوص نحوه انتخاب پرونده های حسابرسی به صورت استاندارد تدوین و اجرا نماید. استفاده از رویکردهای مبتنی بر ریسک در حسابرسی، استفاده از رویکردهای سیستمی در حسابرسی، استفاده از روش های نمونه گیری تصادفی یا سیستماتیک در این زمینه برای انتخاب پرونده های حسابرسی پیشنهاد می گردد. پیشنهاد می شود به منظور برقراری تعامل موثر و سازنده بین کمیته پذیرش و موسسات حسابرسی و ناشران، ساز و کاری اندیشیده شود. ارائه مهلت به موسسات حسابرسی برای رفع نواقص در ساختار کنترل کیفیت کار پیش از انتشار گزارش بازرسی و یا درخواست جلسات هم اندیشی در جهت رفع نواقص موجود در رسیدگی موسسات حسابرسی از جمله ساز و کارهایی است که در این خصوص پیشنهاد می شود. باتوجه به اینکه مأموریت اصلی اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی نظارت بر کیفیت کار موسسات حسابرسی است، توصیه می شود بخش اصلی این مأموریت به جای برون سپاری به کارگروه کنترل کیفیت جامعه حسابداران رسمی و یا کمیته کنترل کیفیت سازمان حسابرسی، به صورت نهادینه در خود کمیته پذیرش و نظارت انجام شود و یا در صورت نیاز کمیته تخصصی دیگری به عنوان بازوی اجرایی تشکیل شود. پیشنهاد می شود اداره نظارت بر حسابرسان معتمد و گزارشگری مالی برای تدوین گزارش حسابرسی از الگوی گزارش مورد استفاده توسط PCAOB استفاده نماید. طبق این الگو گزارش بازرسی دارای دو بخش عمومی و محرمانه است که بخش عمومی از طریق وبسایت رسمی PCAOB منتشر می شود. بخش محرمانه دربردارنده اطلاعاتی در خصوص موارد اخلاق حرفه ای، استقلال موسسه و ... است که به دلیل حساسیت بالای بازار سرمایه نسبت به این موضوع، به صورت محرمانه در اختیار موسسات حسابرسی

قرار می گیرد. به کمیته پذیرش و نظارت بر موسسات حسابرسی معتمد توصیه می شود در ضمانت اجرای دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد به جرایم مالی نیز توجه نماید. باتوجه به اینکه ماهیتاً جرایم مالی از قدرت بازدارندگی بالاتری برخوردارند، استفاده از جرایم مالی انفرادی (در قبال شرکاء) و سازمانی (در قبال موسسات حسابرسی) می تواند نقش زیادی در کاهش موارد تخطی از دستورالعمل مزبور باشد.

۷. منابع

- Gaynor, L. M., Kelton, A. S., Mercer, M., & Yohn, T. L. (2016). Understanding the Relation between FRQ and Audit Quality. *AUDITING: A Journal of Practice & Theory*,
- Public Company Accounting Board Investor Advisory Group, PCAOB IAG. 2010. Slides on Foreign inspections. Available at http://pcaobus.org/News/Events/Documents/05042010_IAGMeeting/Foreign_Inspection_Slides.pdf, accessed January 23, 2012.
 - Public Company Accounting Board, PCAOB. 2010a. Issuer Audit Clients of Non-U.S. Registered Firms in Jurisdictions where the PCAOB is Denied Access to Conduct Inspections. Available at <http://pcaobus.org/International/Inspections/Pages/IssuerClientsWithoutAccess.aspx>, accessed January 23, 2012.
 - Public Company Accounting Board, PCAOB. 2010b. Consideration of registration applications from public accounting firms in non-U.S. jurisdictions where there are unresolved obstacles to PCAOB inspections. Available at http://pcaobus.org/News/Releases/Pages/10072010_InternationalObstacles.aspx, accessed January 23, 2012.
 - Public Company Accounting Board, PCAOB. 2011a. PCAOB Announces Settled Disciplinary Order Against PricewaterhouseCoopers International Firms in India for Audit Violations Related to Satyam. Press release. Available at http://pcaobus.org/News/Releases/Pages/04052011_DisciplinaryOrders.aspx, accessed January 23, 2012.
 - Public Company Accounting Board, PCAOB. 2011b. PCAOB 2010 Annual Report. Available at http://pcaobus.org/About/Ops/Documents/Annual_Reports/2010.pdf, accessed January 23, 2012.
 - Riley, Jr, R.R., J. G. Jenkins, P. Y. Roush, and J. C. Thibodeau. 2008. Audit quality in the post-SOX audit environment: What your auditing students must know about the PCAOB inspection process. *Current Issues in Auditing* 2, (2): A17-25.